

סילבוס לקורס: סרבנות גט – איך יוצאים מזה?
Chained to a Dead Marriage: Courses of Action

שיעור

שם המרצה: ד"ר עליזה בזק

קורס מס': 0608-3602-01 שנת לימודים: תשע"ח סמסטר: א ש"ס: 2.0 לתואר: ראשון

השיעורים יתקיימו ביום שני בשעה 12:00-14:00
שעת קבלה: בניין רוזנברג, משרד, יום שני, שעה: 14:00, לפי תאום מראש בטלפון.
טלפון: 03-6405936
דוא"ל: alizayafa@post.tau.il

תיאור הקורס

הקורס מבקש לעסוק בסוגיית 'מסורבות הגט' ומציע דרכי התמודדות עם בעיה קשה זו. הוא מפגיש עם הכלים המשפטיים ההלכתיים והאזרחיים שבהם ניתן לנקוט במצבים אלה ומצביע על העקרונות הערכיים שעליהם הם מושתתים. נפגוש מקרים שונים שהגיעו לפתחם של בתי הדין הרבניים ובתי המשפט ונלמד על מגוון של הגנות וסעדים העומדים לרשות האישה בסיטואציות אלה בדין הדתי ובדין האזרחי. נתוודע לתביעות נזיקין, למקרים שבהם ניתן להפעיל לחץ על הסרבן באמצעות סנקציות כלכליות וחברתיות, למניעת זכויות אזרח שונות ולמקרים שבהם ניתן לנקוט בפעולות רדיקליות יותר כגון: מאסר. נתוודע להליכים שונים בבית דין המאפשרים סיום נישואין באופן חד צדדי, לאמצעי הרתעה לצווי הגבלה, להסכמים, ולפעילות מניעתית שאפשר לנקוט על מנת למנוע סרבנות. נדון גם בפעילות הציבורית הראויה, ובמקומה של החברה ותפקידיה במצבים אלה.

דרישות הקורס

1. **בחינה** מועד א: 7/2/18 ; מועד ב: 27/2/18
2. נוכחות חובה והשתתפות פעילה במפגשי הקורס.

מרכיבי ציון הקורס:

- 10% - נוכחות סדירה בפגישות הקורס והשתתפות בדיוניו תוך גילוי בקיאות בתכנים הנלמדים בקורס.
- 90% - ציון מספרי מבחן

מטרות הקורס:

- 1) התוודעות לכלים המשפטיים שבהם ניתן לנקוט במקרים של סרבנות גט ועיגון.
- 2) הכרות עם הליכים לסיום נישואין באופן חד צדדי הקיימים במשפט העברי.
- 3) הכרת ההתפתחות שחלה במשפט העברי והישראלי במאבק בעיגון
- 3) היכרות עם המערכת המשפטית והרעיונית העומדת בתשתית עולמו של הזוג העברי
- 4) פיתוח מיומנויות ללימוד ולניתוח של מקורות חז"ל ספרות הפסיקה ופסקי דין רבניים.
- 5) הכרת סעדים העומדים לרשות האישה במשפט העברי ובמשפט האזרחי,
- 6) הכרת האפיקים שבהם ניתן לפעול כחברה למניעת סרבנות.

(7) התודעות לדילמות שונות שמזמנים המקרים השייכים לתחום זה ולדרכי טיפול אפשריות.

מהלך שיעורים

לימוד ודיון משותף בטקסטים מתוך דפי המקורות:

מס' שיעור	תאריך	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	23/10/17	בין אידיאל הנישואין לבין שורת הדין של חובות וזכויות	1	מקראה פדר
2	30/10/17	הכתובה הסכמות בין בני זוג מודלים של דינמיקה בחיי נישואין עילות גירושין עגינות וסרבנות גט	5 ;א-2	מקראה
3	6/11/17	גישור או הכרעה שיפוטית אפשרויות שונות של הכרעת הדיינים הליכים לסיום נישואין	4	מקראה
4	13/11/17	חיוב גט וכפיית גט במקרים שקיימת עילה פורמלית לחיוב	6 ;3	מקראה
5	20/11/17	חיוב גט וכפיית גט במקרים של 'מות הנישואין' ופירוד	8 ;7	מקראה
6-7	27/11/17 4/12/17	ביטול נישואין מחמת מקח טעות שליחות בגט זיכוי גט התרת קידושין בגין ליקויים בקידושין	10 ;9	מקראה
8	11/12/17	הפקעת קידושין הפקרת כסף הקידושין קידושי תנאי והרשאה לגט התרת נישואין אזרחיים בלא גט	14;13 ;12 ;11 18 ;17 ;16 ;15	מקראה
9	18/12/17	תביעות נזיקין בגין סרבנות תביעות נזיקין בגין אלימות כלכלית סנקציות מכוח צווי הגבלה	21 ;20 ;19	הצעת החוק וכתבות מקראה
10	25/12/17	הסכם קדם- נישואין פתיחת הליך פלילי מניעת הטבות מאסירים סרבנים	24 ;23 ;22	מקראה
11	2/1/18	מקומה של החברה במקרים של סרבנות ארגוני נשים- פעילות ומטרות היחידה לעגונות ומסורבות גט		מקראה
12	8/1/18	שלבים ביצירת הזוגיות היבטים משפטיים, רעיוניים והיסטוריים	26 ;25 ;ב-2	מקראה
13	15/1/18	ניתוח הסרט: 'גט' סיכום	28 ;27	

הערה: סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכיתה.

ביבליוגרפיה (רשות, עמודים לקריאת חובה יימסרו לקראת המבחן)

1. מ' אלון, המשפט העברי: תולדותיו מקורותיו עקרונותיו, א-ג, מהד' 3, ירושלים, תשמ"ח, עמ' 36-41; 427-434; 458-459; 461-464; 467-476.
- 2-א ב"צ שרשבסקי, דיני משפחה, מהד' 4, ירושלים תשנ"ג, עמ' 88-91; 96-105; 295-308.
- 2-ב ב"צ שרשבסקי, דיני משפחה, מהד' 4, ירושלים תשנ"ג, עמ' 16-24; 25-37.
3. מ' פרישטיק, 'אלימות פיזית של בעלים כעילה לקבלת גט בהלכה היהודית ובשיפוט הרבני', דיני ישראל, י"ז (תשנ"ג-תשנ"ד), עמ' צג-קי"ח.
4. אתר משרד הרווחה- משפחות בסכסוך משפטי (גירושין) www.molsa.gov.il/Pages/HomePage.aspx
5. ש' דייכבסקי, 'הכתובה', תחומין, כח (תשס"ח), עמ' 28.6-36.
6. ש' ישראלי, 'על כפייה ורצון בגט', תורה שבעל-פה, יב (תש"ל), עמ' לב-לח.
7. א' וסטרייך, הזכות לגירושין: גירושין ללא אשם במסורת היהודית, ירושלים 2014, עמ' 76-95.
8. ש' דייכבסקי, "בתי הדין הרבניים ובתי המשפט האזרחיים: הרהורים על תחומי החיכוך שביניהם בענייני משפחה", מאזני משפט ד (תשס"ה), עמ' 261-302.
9. ד' בס, 'התרת קידושין בטענת מקח טעות', תחומין, כד (תשס"ד), עמ' 194-218.
10. M. J. Broyde, *Marriage, Divorce and the Abandoned Wife in Jewish Law*, New Jersey 2001, Appendix B.
[מתתיהו ברויד, קידושי טעות בזמנינו, תחומין, כב (תשס"ב), עמ' 210-217]
11. יורם קירש, מהפיכות בהלכה, אור יהודה תשס"ג, עמ' 250-267.
12. ש' ריסקין, 'הפקעת קידושין – פתרון לעגינות', תחומין, כב (תשס"ב), עמ' 191-209.
13. א' שוחטמן, 'הפקעת קידושין- דרך אפשרית לפתרון בעיית מעוכבות הגט?', שנתון המשפט העברי, כ (תשנ"ה-תשנ"ו), עמ' 347-397.
14. א' אדרעי, "כוח בית דין ודיני נישואין וגירושין", שנתון המשפט העברי, כא (תשנ"ח-תש"ס), עמ' 1-35.
15. א' ברקוביץ, תנאי בנישואין ובגט ירושלים 2008, עמ' קצח- עמ' רו.
16. ב' ליפשיץ, אפקעינהו רבנן לקידושין מינייהו', מפירות הכרם (תשס"ד), עמ' 317-324.

17. א' וסטרייך וע' רדזינר, נישואין אזרחיים בישראל בעקבות פרשת "בני נח": התדיינות', משפחה במשפט, ו-ז (2013-2014), עמ' 1-53.
18. א' וסטרייך ו פ' פישמן, 'מסגרת אזרחית לנישואין וגירושין בישראל', בעריכת ר' גביזון, ירושלים 2012, עמ' 30-36.
19. י"ש קפלן, 'על אחריותם בנוזיקין של סרבני גט', עיוני משפט, כח, 3 (תשס"ה), עמ' 773-869.
20. צ' יגלניק-פרישטיק, אלימות כלכלית נגד בן-זוג- עילה לתביעה נזיקית או סעד בדיני המזונות?, עבודת גמר לשם קבלת תואר "מוסמך" בפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן תשע"ו. עמ' 60-70; עמ' 101-113.
21. R. Warburg, "Recovery for Infliction of Emotional Distress Toward Relief for the Agunah", *The Jewish law Bi-Annual*, 18 (2009), pp. 213-264.
22. ר' לבמור, מנעי עינויך מדמעה: הסכמי קדם נישואין למניעת סירוב גט, ירושלים תשס"ט, עמ' 167-170; עמ' 173-209; עמ' 213-221; עמ' 225-239.
23. ד' בן זזון, 'הסכמי קדם נישואין- דילמות ערכיות, הלכתיות ומעשיות, צהר, כ (תשס"ה), עמ' 79-82.
24. א' בקשי דורון, תשובות ומחקרים, חלק ג, סימן סג, עמ' רעז.
25. א"ח פריימן, סדר קידושין ונישואין אחרי חתימת התלמוד: מחקר היסטורי דוגמתי, ירושלים, תש"ה, מבוא עמ' ב-ד.
26. א' ארנד, "הקפת החתן על ידי הכלה בשעת החופה", סידרא, ז' עמ' 5-11.
27. A. Redzyner, "Problematic Halakhic 'Creativity' in Israeli Rabbinical Courts Rulings", *20 Jewish Law Annual* (2013), pp. 103-177.
28. פ' שיפמן, "שפה דתית ושפה אזרחית בדיני משפחה", משפט ועסקים י (תשס"ט), עמ' 445-423.